

να πόλεως ὅτι ὁ ἄξιος αὐτῶν ἀντιπρόσωπος εἶνε πάντοτε ἐπὶ τοῦ προμαχῶνος.

Ἐνοεῖται οἰκοθεν ὅτι αἱ προτάσεις αὐταὶ διέρχονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς ἀπροσεξίας καὶ τοῦ ψιθύρου τῶν χαμηλοφώνων διαλόγων. Ἐκ τούναντίου ὅμως ἐνίοτε τὸ ἀντικείμενον ἔχει πραγματικὴν σπουδαιότητα, πρόκειται φέρ' εἰπεῖν περὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ ὑπουργείου, ὁ πρωθυπουργός, ἢ ὁ γραμματεὺς (ὑπουργός) ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν μέλλει νὰ δώσῃ ἀποφασιστικὴν ἀπάντησιν, νὰ καταθέσῃ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἔγγραφον ἀνεκδοτόν: ἡ ὑπόθεσις λαμβάνει τότε τὰς ἀναλογίας σπουδαίας συζητήσεως.

Ἄλλ' ἰδοὺ ἡ ἡμερησία διάταξις φέρει ἡμᾶς εἰς τὸ ἀληθές ἀντικείμενον τῶν συνεδριάσεων, τὴν ἀφύκτως προσδοκωμένην συζήτησιν μιᾶς τροπολογίας εἰς τι νομοσχέδιον εἰσαχθὲν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως.

Εἶνε ἐγγεγραμμένον ἵνα λάβῃ τὸν λόγον ἐν τῶν μᾶλλον ἀκουσμένων μελῶν τῆς ἀντιπολιτευσεως, ἢ σειρὰ αὐτοῦ ἦλθε καὶ ἀφαιρεῖ τὸν πῖλόν του. Ὁ πρόεδρος ἀπαντᾷ αὐτῷ διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς. Ὁ ρήτωρ ἐγείρεται.

Ἐὰν ἀπετέλεσε μέρος τοῦ προκατόχου ὑπουργείου καὶ κάθηται εἰς τὸ πρῶτον θρανίον τοῦ κόμματος αὐτοῦ δύναται νὰ προχωρήσῃ μέχρι τῆς τραπέζης, νὰ καταθέσῃ ἐπ' αὐτῆς σημειώσεις τινάς, νὰ διατάξῃ νὰ τῷ φέρωσι ποτήριον ὕδατος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον συγκεραμμένου διὰ πνευματώδους ποτοῦ. Ἐὰν ἀνήκῃ εἰς τὸν ὄχλον τῶν ἀντιπάλων, θὰ λάβῃ τὸν λόγον ἐξ αὐτῆς τῆς θέσεώς του, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα τὸν πῖλον ἢ τὴν ράβδον του. Ἐν πάσῃ περιπτώσει μόνος ἀσκεπῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς συνελεύσεως, ἥς ὁ θόρυβος κατασιγάζεται, ἀπευθύνεται πρὸς τὸν πρόεδρον: Σέρ, Κύριε. . .

Ἦδη δὲ ὅτε κατέχει τὸν λόγον, οὐδεὶς δύναται νὰ τῷ ἀφαιρέσῃ αὐτόν. Δύναται νὰ ὁμιλήσῃ δῶ, πέντε, δέκα ὥρας, ἐὰν θέλῃ, μόνον ἢ ἀπροσεξία τῆς Βουλῆς, οἱ θόρυβοι καὶ αἱ διάφοροι κινήσεις ἢ τὸ περὶ αὐτὸν γενησόμενον κενὸν ὑπὸ τῆς βαθμηδὸν ἀναχωρήσεως τῶν ἀκροατῶν, θὰ εἰδοποιήσῃσι τὸν ῥήτορα ὅτι ὑπερέβη τὰ ὅρια. . Ἄλλὰ καὶ πάλιν αὐτοὺς δύναται ν' ἀδιαφορήσῃ. Δὲν ὁμιλεῖ διὰ τὴν Βουλὴν, ὁμιλεῖ διὰ τὴν χώραν. Οἱ στενογράφοι εἶνε ἐκεῖ, πιστοὶ εἰς τὴν θέσιν των, ἀμετακίνητοι ὡς ὁ πρόεδρος. Ὅμιλεῖ λοιπόν, ὁμιλεῖ πολὺν χρόνον καί, ὅπως ὤμεν δίκαιοι, συνήθως ὁμιλεῖ καλῶς, ψυχρῶς, ἄνευ χειρονομιῶν, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς εὐχερείας καὶ πληρηστάτης ὀρθοσπείας μετὰ φωνῆς ἀρρενωπῆς καὶ ἠχηρᾶς, μετὰ πλήρους ὄντως ἀντιλήψεως τῆς τέχνης.

Κατὰ μετὰφρ. Π. Θωμᾶ.

(Ἄκολουθεῖ).

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ἈΣΚΛΗΠΙΟΥ

Ἐν τῷ πρό τινος ἐκδοθέντι τεύχει τῆς «Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος» ἐδημοσιεύθη μετὰξὺ ἄλλων καὶ ἐπιγραφή ἐξ Ἐπιδαύρου περιέχουσα θαύματα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἰδίως ὅμως τοῦ τελευταίου, τελεσθέντα ἐπὶ διαφόρων ἀσθενῶν συγχρόνως δὲ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας οἱ παῖδες ἐπώλουν ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐν ἐκτάκτοις παραρτήμασι τὰ θαύματα τῆς Εὐαγγελιστρίας, τὰ κατὰ τὴν ἐν Τήνῳ πανηγύριν τῆς 25 Μαρτίου γενόμενα. Ἡ σύμπτωσις αὕτη εἶναι καὶ αὕτη ἀληθῶς ἐν θαῦμα, διότι ἡ ἐπιγραφή καὶ τὰ παραρτήματα ὁμοιάζουσι πρὸς ἄλληλα ὡς δίδυμοι ἀδελφαί: μόνον κατὰ τὸ ὕψος διαφέρουσιν ὀλίγον, διότι ἡ νεωτέρα ἀδελφή, ὡς νεωτέρα, ἀγαπᾷ περισσότερο τὸ φανταστικὸν καὶ τὸ γοργόν. Πρὸς ἀπόδειξιν ἀντιγράφωμεν ὡς ἔχει τὸ πρῶτον ἐν τῷ παραρτήματι ἀναγραφόμενον θαῦμα: «Ἡ Ἐλένη Γεωργίου ἐκ Σμύρνης τυφλὴ ἔλθων εἰς τὸν ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας καὶ ἰάθη.» Τῆς ἐπιγραφῆς τὸ ὕψος εἶναι ἀληθῶς ὁμαλωτέρον, κατὰ τὰ λοιπὰ ὅμως, ὡς εἴπομεν, ἡ διαφορὰ δὲν εἶναι μεγάλη: διότι ἐὰν ὁ Ἀσκληπιὸς στιγματίζῃ, ὡς θὰ ἴδῃτε κατωτέρω, κλέπτῃ τινὰ ἀρκούντως ἤδη καὶ πρὸ τοῦ θαύματος ἐστιγματισμένον, ἀλλὰ καὶ ἡ Εὐαγγελίστρια ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι δὲν μένει ἀργή: διότι ἰδοὺ τί λέγει τὸ παράρτημα, ἀντιγραφόμενον πάλιν ἀκριβῶς ὡς ἔχει: «*Ἀσποδύτης* ἔλθων εἰς τὸν Ναὸν διὰ νὰ κλέψῃ, καὶ ἐκεῖ ὅπου ἔκλεπτε 500 φρ. ἐπιόστικεν εἰς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.» Βεβαίως τὸ θαῦμα θὰ ἦτο μεγαλείτερον, ἐὰν οὐχὶ ἡ Παναγία, ἀλλ' ἡ ἀστυνομία κατάρθου νὰ πιάσῃ τὸν λωποδύτην εἰς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.

Ὅτι ὅμως πρὸ πάντων ἐνδιαφέρει ἡμᾶς εἶναι ἡ ἐκ τῆς ὁμοιότητος ταύτης ἐκ νέου βεβαίωσις, ὅτι καὶ ἐν τούτῳ ἐξακολουθοῦμεν καὶ σήμερον ἀκόμη πιστεύοντες καὶ σκεπτόμενοι ὡς οἱ πρόγονοι ἡμῶν. Καὶ ἐὰν ἐν πολλαῖς ἄλλαις περιπτώσεσι τὸ μὲν ἀρχαῖον διεσώθη, ἠλλαξεν ὅμως ἡ μορφή, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐκ θαύματος ταύταις θεραπείαις καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ περιστάσεις ἔμειναν αἱ αὐταί: διότι τὰ ἀρχαῖα Ἀσκληπιεῖα ἦτοι τὰ ἱερὰ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, εἰς ἃ συνέρροον πανταχόθεν οἱ ἀσθενεῖς, δύνανται κάλλιστα νὰ παραβληθῶσι καθ' ὅλα πρὸς τὰ σημερινὰ μοναστήρια, ἰδίως πρὸς ὅσα ἐξ αὐτῶν κατέχουσιν εἰκόνα τινὰ θαυματουργόν: μόνον ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐφρόντιζον περισσότερο καὶ περὶ διασκεδάσεως τῶν ἐπισκεπτῶν, κατὰ τοῦτο δὲ τὰ Ἀσκληπιεῖα ὁμοιάζον κατὰ τι καὶ πρὸς τὰ σημερινὰ λουτρά τῆς Εὐρώπης. Ἰδοὺ τί περίπου περιεῖχε τὸ ἐν Ἐπιδαύρῳ ἱερὸν, ἐν ᾧ εὐρέθη καὶ ἡ ἐπιγραφή. Πρῶτον, ἐνοεῖται, τὸν ναὸν αὐτοῦ τοῦ Ἀσκλη-

πιού, ἄλλους δὲ τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς Ἀφροδίτης κλπ. ἔπειτα μέρος ἰδιαίτερον, ὡς φαίνεται, τὸ καλούμενον *ἀβάτου*, ἐν ᾧ ἔκοιμῶντο οἱ ἀσθενεῖς, ἵνα τὴν νύκτα τοὺς ἐπισκεφθῆ καὶ τοὺς θεραπεύσῃ ὁ θεός· μετὰ ταῦτα μίαν ἢ πλείονας στοάς, ἐν θεάτρῳ λαμπρὸν σωζόμενον κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ μέχρι σήμερον, ἐν στάδιον, μίαν κρήνην ἀξιοθέατον καὶ ἄλλα. Ἐννοεῖται, ὅτι περὶ τὸ ἱερόν ὑπῆρχον καταλύματα διὰ τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα πρὸς κοινὴν χρῆσιν, δηλαδὴ πάντα, πλὴν τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ σταδίου, πράγματα, τὰ ὁποῖα καὶ ἐν τοῖς μοναστηρίοις εὐρίσκονται. Ἄλλο Ἀσκληπιεῖον ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις συνιστάμενον καὶ αὐτὸ ἐκ πολλῶν οἰκοδομημάτων, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀποκαλυφθέντων λειψάνων αὐτῶν πρὸς νότον τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἀμέσως ὑπὸ τοὺς βράχους αὐτῆς· κατεῖχον δὲ ταῦτα ὅλον τὸν γῶρον τὸν μεταξύ θεάτρου τοῦ Διονύσου καὶ Ὠδείου τοῦ Ἡρώδου· ἐντὸς τοῦ Ἀσκληπιείου περιελαμβάνετο καὶ σπήλαιόν τι κατὰ μέγα μέρος τεχνητόν, ἐν ᾧ ἀναβρῦει καὶ νῦν ὕδωρ. Τὸ σπήλαιον τοῦτο ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν μετεβλήθη εἰς ναΐδιον χριστιανικόν καὶ μετὰ τὰς ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας γενομένας ἐκεῖ ἀνασκαφὰς αἱ παρικοῦσαι γραφαὶ ἐφρόντισαν νὰ ἐγκαταστήσωσιν ἐν αὐτῷ πάλιν ἅγιόν τινα καὶ νὰ ἀγιάσωσι τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις βεβαίως ἔθεωρεῖτο ἡγιασμένον· διότι ἀπ' οὐδενὸς Ἀσκληπιείου ἠδύνατο νὰ λείπῃ τὸ ἅγιασμα.

Ἐν Ἀθήναις καὶ τοῖς πέριξ αὐτῶν βεβαίως δὲν ὑπάρχει ἐκκλησίδιον ῥωμαντικώτερον τοῦ ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτου. Ἐν γένει δὲ αἱ θέσεις, ἐνθα ἔκειντο τὰ Ἀσκληπιεῖα ἦσαν ὄχι μόνον ἐκ τῶν καλλίστων, ἀλλὰ καὶ ὑγιεινὰ καὶ ὅσον τὸ δυνατόν εὐδρῶ, ὥστε δὲν εἶνε ἀπίθανον ὅτι ὑποβοηθούσης καὶ τῆς πίστεως πολλοὶ ἀσθενεῖς ἀνέκτων ἐκεῖ τὴν ὑγίαν των. Ἀλλὰ δὲν ἦσαν ταῦτα τὰ μόνα προσόντα αὐτῶν ἀπεναντίας δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ὀλόκληρος ὀφείλει εὐγνωμοσύνην εἰς τὰ Ἀσκληπιεῖα, καθόσον ἐν αὐτοῖς ἐγεννήθη καὶ προῦδευεν ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη· διότι οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὅτινες οὔτε ἀμαθεῖς οὔτε ἀνόητοι ἦσαν, δὲν περιέμενον τὰ πάντα ἀπὸ τῆς θαυματουργοῦ δυνάμεως τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐμελέτων τὰς διαφορὰς ἀσθενείας τῶν πασχόντων καὶ ἀνέγραφον, καθὼς λέγει ὁ περιηγητὴς Πausanias, ὅτι ἕκαστος νόσημα ἐνόσησε καὶ ὅπως ἰάθη· καὶ ἐπειδὴ ἡ ἱερατεία ἦν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πολὺ συνήθως κληρονομικὴ, γένην τινὰ κατέχοντα αὐτὴν διαρκῶς συνεχώρουον ἐν ἑαυτοῖς τὴν πολυτίμον ἰατρικὴν πεῖραν πολλῶν αἰώνων. Ἐκ τοιούτου τινὸς γένους κατήγετο ὁ μέγας Ἱπποκράτης, διότι τὸ Ἀσκληπιεῖον τῆς πατρίδος του Κῶ ἦν ἐκ τῶν μᾶλλον πεφημισμένων. Καὶ αὐτὸς ἐξ ἐπιγραφῶν ἐδιδάχθη τὰ στοι-

χεῖα τῆς ἐπιστήμης, ἣν προῦριστο νὰ δοξάσῃ βραδύτερον, βεβαίως οὐχὶ ἐκ τοιούτων ἐπιγραφῶν, οἳ εἶναι ἡ ἡμετέρα ἢ μόνον θαύματα ἀναγράφουσα, ἀλλ' ἐξ ἄλλων ὁμοίων πρὸς τὴν ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος (σελ. 227) δημοσιευθείσων, ἐν ᾗ γίνεται λόγος περὶ τῆς διαίτης ἀσθενούς τινος, περὶ γαργαρισμῶν, περιπάτου καὶ λουτρῶν αὐτοῦ κατὰ παραγγελίαν τοῦ θεοῦ.

Ἄλλ' ἀφίνοντες αὐτὴν εἰς τὴν μελέτην ἀρμυδιωτέρων, παραθέτομεν ἐνταῦθα μετάφρασιν τῆς περὶ τῶν θαυμάτων, ἧτις περισσότερον ἐνδιαφέρει ἡμᾶς καὶ ὡς ἐλπίζομεν καὶ πάντας τοὺς μὴ ἐξ ἐπαγγέλματος ἰατροῦς. Ἡ μετάφρασις ἐγένετο κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Καββαδία ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι δημοσιευθὲν κείμενον, ἐπιδιορθωθὲν μετὰ ταῦτα ἐν πολλοῖς ὑπὸ τινος ἀνωνύμου ἐν τῷ *Αἰῶνι* (τῆς 28 Μαρτίου).

ΘΕΡΑΠΕΙΑΙ

τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Ἡ Κλειῶ ἦτο ἔγγυος πέντε ἔτη. Αὕτη οὖσα πέντε ἔτη ἤδη ἔγκυος, ἤλθε πρὸς τὸν θεὸν ὡς ἰκέτις καὶ ἐκοιμήθη ἐντὸς τοῦ ἀβάτου· ἄμα δὲ τὴν ἐπομένην πρωΐαν ἐξῆλθεν αὐτοῦ καὶ ἦτο πλέον ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ, ἐγέννησεν ἀρσενικὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον εὐθύς μετὰ τὴν γέννησίν του μόνον του ἐλούσθη ἀπὸ τῆς κρήνης καὶ περιεπάτει μετὰ τῆς μητρός του. Διὰ ταῦτα ἡ Κλειῶ ἀνέθηκεν εἰς τὸν θεὸν εἰκόνα, ἐφ' ἧς ἐπέγραψε: « Δὲν πρέπει νὰ θαυμάζῃ τις τὸ μέγεθος τῆς εἰκόνης, ἀλλὰ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ· διότι ἡ Κλειῶ ἔγκυος οὖσα ἔφερε τὸ βᾶρος πέντε ἔτη ἐν τῇ γαστρὶ, ἕως οὗ ἐκοιμήθη ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ἐγένετο ὑγιής »¹.

— *Τριετὴς κόρη.* Ἡ Ἰθρονίκη ἐκ Πελλήνης ἤλθεν εἰς τὸ ἱερόν ἐπιθυμοῦσα ν' ἀποκτήσῃ τέκνα· κοιμηθεῖσα δ' ἐντὸς αὐτοῦ εἶδεν ὄνειρον. Τῇ ἐφάνη, ὅτι ἐζήτησεν αὐτὴ παρὰ τοῦ θεοῦ νὰ γείνη ἔγκυος κόρης, ὁ δὲ Ἀσκληπιὸς τῇ εἶπεν, ὅτι θὰ γείνη ἔγκυος καὶ ὅτι ἂν ἐζήτηι καὶ ἄλλο τι, καὶ τοῦτο αὐτὸς θὰ τὸ ἐκτελέσῃ· ἐκείνη δὲ τῷ ἀπεκρίθη, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ζητεῖ. Ἀφοῦ δὲ ἔγενεν ἔγκυος, ἔφερε τὸ τέκνον ἐν τῇ γαστρὶ τρία ἔτη, ἕως οὗ ἤλθε πάλιν πρὸς τὸν θεόν, ἵνα ἰκετεύσῃ περὶ γεννήσεως. Κοιμηθεῖσα δ' ἐν τῷ ἱερῷ εἶδεν ὄνειρον· τῇ ἐφάνη, ὅτι τὴν ἠρώτησεν ὁ θεός, εἰ ἂν δὲν ἐξετελέσθησιν, ὅσα εἶχε ζητήσει, καὶ εἰ ἂν δὲν ἦτο ἔγκυος· περὶ δὲ τῆς γεννήσεως, εἶπεν ὁ θεός, αὐτὴ τίποτε δὲν εἶχε παρακαλέσει, ἐν ᾧ μάλιστα ὁ θεός τὴν ἠρώτησεν, εἰ ἂν ἐζήτηι καὶ ἄλλο τι, διότι καὶ τοῦτο εἶχε σκοπὸν νὰ τὸ ἐκτελέσῃ. Ἀφοῦ ὁμοῦς τῶρα ἤλθεν, ἵνα τὸν παρα-

(1) Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ὀλόκληρον τὸ ἐπίγραμμα εἶναι ἔμμετρον.

καλέση ὑπὲρ τῆς γεννήσεως, καὶ τοῦτο, τῇ εἶπε, θὰ τὸ κάμη. Μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν ἡ Ἰθμονική βιαστικῶς ἐκ τοῦ ἀβάτου, καὶ ὅταν ἦτο πλέον ἐκτός τοῦ ἱεροῦ, ἐγέννησε κόρην.

— Ἀνὴρ τις ἔχων παραλύτους πάντας τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς, πλην ἐνός, ἦλθε πρὸς τὸν θεὸν ὡς ἰκέτης· θεωρῶν δὲ τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ πινακας, ἐφαίνετο ἄπιστος εἰς τὰς ἐν αὐτοῖς ἀναγραφόμενας θεραπείας καὶ κάπως περιεγέλα τὰ ἐπιγράμματα. Κοιμηθεὶς δὲ ἐν τῷ ἀβάτῳ εἶδεν ὄνειρον. Τῷ ἐφάνη ὅτι ἐπαιζεν ἀστραγάλους πλησίον τοῦ ναοῦ· ἐν ᾧ δὲ ἠτοιμάζετο νὰ ρίψῃ τὸν ἀστράγαλον, παρουσιασθεὶς ἐξαφνα ὁ θεὸς ἐπήδησεν ἐπάνω εἰς τὴν χεῖρά του καὶ ἐξέτεινε τοὺς δακτύλους αὐτῆς· ἐπειτα ἀποβάς τὴν συνέκαμφε πάλιν καὶ ὑστερον ἐξέτεινεν ἕνα ἕκαστον τῶν δακτύλων. Ἀφοῦ δὲ τοὺς διώρθωσεν οὕτω ὅλους, τὸν ἠρώτησεν, ἐὰν ἀκόμη δὲν πιστεύῃ τὰ ἐπιγράμματα τὰ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ πινακῶν αὐτός δὲ ἀπεκρίθη, ὅτι τὰ πιστεύει. Ἐπειδὴ ὁμως, εἶπεν ὁ θεός, πρότερον ἀπιστοῦσες εἰς αὐτά, ἐν ᾧ δὲν εἶναι ἀπίστευτα, τοῦ λοιποῦ θὰ ὀνομάζῃσαι ἄπιστος. Ὄταν δὲ ἐγένειεν ἡμέρα, ἐξῆλθε τοῦ ἀβάτου ὑγιής.

— Ἀμβροσία ἐξ Ἀθηνῶν μονόφθαλμος. Αὕτη ἦλθεν ὡς ἰκέτις πρὸς τὸν θεόν, περιερχομένη δὲ κατὰ τὸ ἱερόν περιεγέλα τινὰ ἐκ τῶν θαυμάτων ὡς ἀπίθανα καὶ ἀδύνατα, τὸ νὰ γίνωνται δηλαδὴ ὑγιεῖς οἱ χωλοὶ καὶ οἱ τυφλοὶ ἰδόντες μόνον ἐν ὄνειρον. Ἀφοῦ δὲ ἐκοιμήθη ἐν τῷ ἀβάτῳ εἶδεν ὄνειρον. Τῷ ἐφάνη, ὅτι παρουσιασθεὶς ὁ θεὸς τῇ εἶπεν, ὅτι θὰ τὴν κάμη ὑγιή· ἀντὶ μισθοῦ ὁμως νὰ τῷ ἀφιέρωσῃ αὕτη μίαν γουρούραν ἀργυρᾶν, ἐνθύμημα τῆς ἀγροικίας της. Εἰπὼν ταῦτα ὁ θεὸς ἔσχισε τὸν πάσχοντα ὀφθαλμὸν της καὶ ἔχυσεν εἰς αὐτὸν φάρμακόν τι. Ἄμα δὲ ἐξημέρωσεν, ἐξῆλθεν ἡ Ἀμβροσία τοῦ ἀβάτου ὑγιής.

— Παιδίον ἄφωνόν ἦλθε πρὸς τὸν θεόν διὰ νὰ παρακαλέσῃ ὑπὲρ τῆς φωνῆς του· ἀφοῦ δὲ προσέφερε τὴν πρέπουσαν θυσίαν, ὁ ἐκτελῶν ἔργα πυρφόρου τοῦ θεοῦ παῖς προσβλέψας πρὸς τὸν πατέρα τοῦ ἀφώνου παιδὸς εἶπεν· ὑπόσχεσαι, ἐὰν ὁ υἱός σου γείνη ὑγιής ἐντός ἔτους, νὰ θυσιάσῃς καὶ τὴν εὐχαριστήριον θυσίαν; ὁ δὲ παῖς ἐξαίφνης, ὑπόσχομαι, εἶπεν, καὶ ὁ πατήρ του ἐκπλαγείς τῷ εἶπε νὰ προσφέρῃ καὶ πάλιν τὴν λέξιν· καὶ ἐκεῖνος τὴν προσέφερεν, καὶ ἀπὸ τότε ἐγένειεν ὑγιής.

— Πανδάρου ὁ Θεσσαλὸς εἶχε στίγματα ἐν τῷ μετώπῳ. Οὗτος κοιμηθεὶς ἐν τῷ ἀβάτῳ εἶδεν ὄνειρον· τῷ ἐφάνη ὅτι ὁ θεὸς ἔδεδε διὰ ταινίας τὰ στίγματά του καὶ ὅτι τὸν διέταξεν, ὅταν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ ἀβάτου, ν' ἀφαιρέσῃ τὴν ταινίαν καὶ νὰ τὴν ἀναθέσῃ εἰς τὸν ναόν. Ὄταν ἐξημέρωσεν, ἐξηγέρθη καὶ ἀφῆρεσε τὴν ταινίαν, καὶ τὸ μὲν πρόσωπόν του εἶχε καθαρισθῆ ἀπὸ τῶν στιγ-

μάτων, ἀφιέρωσε δὲ εἰς τὸν ναὸν τὴν ταινίαν, ἐφ' ἧς εἶχον ἀποτυπωθῆ τὰ στίγματα.

— Ὁ Ἐχέδωρος, ὅστις εἶχε καὶ αὐτὸς στίγματα ἐπὶ τοῦ μετώπου, ἔλαβε καὶ τὰ τοῦ Πανδάρου. Οὗτος, λαβὼν παρὰ τοῦ Πανδάρου χρήματα, ἵνα τὰ ἀναθέσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ εἰς τὸν θεόν ἐν Ἐπιδαύρῳ, δὲν τὰ ἀνέθηκε· κοιμηθεὶς δ' ἐν τῷ ἀβάτῳ εἶδεν ὄνειρον. Τῷ ἐφάνη, ὅτι ἐλθὼν ὁ θεὸς τὸν ἠρώτησεν, ἐὰν εἶχε λάβει χρήματα παρὰ τοῦ Πανδάρου διὰ νὰ τὰ ἀφιέρωσῃ εἰς τὸ ἱερόν· αὐτὸς τῷ ἀπεκρίθη, ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Πανδάρου, ἀλλ' ὅτι ἐὰν τὸν κάμη ὑγιή, θὰ τῷ ἀναθέσῃ μίαν ζωγραφικὴν εἰκόνα. Μετὰ τοῦτο ἔλαβεν ὁ θεὸς τὴν ταινίαν τὴν ἔχουσαν τὰ στίγματα τοῦ Πανδάρου καὶ περιέδεδε δι' αὐτῆς τὰ ἰδικά του· τὸν διέταξε δὲ ὅταν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ ἀβάτου, ν' ἀφαιρέσῃ τὴν ταινίαν, νὰ πλύνῃ τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ τῆς κρήνης καὶ νὰ κατοπτρισθῇ εἰς τὸ ὕδωρ. Ὄταν ἐγένει ἡμέρα, ὁ Ἐχέδωρος ἐξελθὼν τοῦ ἀβάτου ἀφῆρεσε τὴν ταινίαν, ἧτις δὲν ἔφερε πλέον οὐδὲν στίγμα, κατοπτρισθεὶς δὲ εἰς τὸ ὕδωρ εἶδεν, ὅτι τὸ πρόσωπόν του εἶχε λάβει κοντὰ εἰς τὰ ἰδικά του καὶ τὰ στίγματα τοῦ Πανδάρου.

— Εὐφάνης Ἐπιδαύριος παῖς. Οὗτος πάσχων ἐκ λιθιάσεως ἐκοιμήθη ἐν τῷ ἀβάτῳ· τῷ ἐφάνη δὲ, ὅτι ἐλθὼν ὁ θεὸς τῷ εἶπεν· τί θὰ μοι δώσῃς ἐὰν σε κάμω ὑγιή; Αὐτὸς δὲ τῷ ἀπήντησε, δέκα ἀστραγάλους· καὶ ὁ θεὸς γελάσας τῷ εἶπεν, ὅτι θὰ παύσῃ τὴν ἀσθένειάν του. Ἄμα δὲ ἐξημέρωσεν, ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἀβάτου ὑγιής.

— Ἀνὴρ τις ἦλθε πρὸς τὸν θεόν ὡς ἰκέτης καὶ ἦτο τόσοσ τυφλός, ὥστε μόνον βλέφαρα εἶχεν, ἐντὸς δ' αὐτῶν τίποτε δὲν ὑπῆρχεν, ἀλλ' ἦσαν κενά. Τινὲς λοιπὸν τῶν ἐν τῷ ἱερῷ τὸν ἔλεγον εὐήθη, διότι ἐνόμιζεν, ὅτι ἦτο δυνατὸν ν' ἀποκτήσῃ ὄρασιν, ἀφοῦ δὲν εἶχε διόλου ὀφθαλμόν, ἀλλὰ μόνον δύο κοιλότητας. Κοιμηθεὶς δὲ ἐν τῷ ἀβάτῳ εἶδεν ὄνειρον· τῷ ἐφάνη, ὅτι ὁ θεὸς ἔβρασε φάρμακόν τι καὶ ἀνοίξας ἐπειτα τὰ βλέφαρά του τὸ ἔχυσεν εἰς αὐτά. Ὄταν δὲ ἐγένειεν ἡμέρα, ἐξῆλθε βλέπων καὶ μὲ τὰ δύο.

— Ποτήριον. Ὑπνρέτης φέρων σκευὴ ἤρχετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ὅταν ἐφθασε πρὸς τὸ δεκάσταδιον, κατέπεσεν· ἐγερθεὶς δὲ ἤνοιξε τὸν σάκκον του καὶ παρετήρει τὰ συντετριμμένα σκευὴ· ἰδὼν δὲ τεθραυσμένον τὸ ποτήριον, ἐξ οὗ ὁ κύριός του συνείθιζε νὰ πίνῃ, ἐλυπεῖτο καὶ καθίσας συνεκόλλα τὰ τεμάχια. Ὁδοιπὸρος δὲ τις ἰδὼν αὐτὸν τῷ εἶπε· τί, ὦ ἄθλιε, συγκολλᾷς ματαίως τὸ ποτήριον; αὐτὸ οὐδὲ ὁ ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἀσκληπιὸς δύναται νὰ τὸ ἰατρεύσῃ πλέον. Ἀκούσας ταῦτα ὁ ὑπνρέτης συνήθροισε τὰ τεμάχια εἰς τὸν σάκκον καὶ ἐπροχώρει πρὸς τὸ ἱερόν· ὅταν δὲ ἐφθασεν ἐκεῖ, ἤνοιξε τὸν σάκκον καὶ ἐξήγαγε τὸ ποτήριον σῶον καὶ ἀβλαβές, καὶ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν κύριόν

του τὰ πραχθέντα καὶ λεχθέντα· ἐκεῖνος δὲ ἀκούσας ταῦτα ἀφιέρωσε τὸ ποτήριον εἰς τὸν θεόν.

— Ἀφοῦ εἶχον κοιμηθῆ οἱ ἰκέται ἐν τῷ ἀβάτῳ, Αἰσχίνης τις ἀναβάς ἐπὶ δένδρου προσεπάθει νὰ ἴδῃ ἐντὸς αὐτοῦ καταπεσὼν δὲ ἀπὸ τοῦ δένδρου ἐπάνω εἰς πασσάλους τινάς ἐπλήρωσεν ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμούς του· εὐρισκόμενος δὲ εἰς κακὴν κατάστασιν καὶ τυφλωθεὶς, καθικετεύσας τὸν θεὸν καὶ κοιμηθεὶς ἐντὸς τοῦ ἀβάτου ἔγεινεν ὑγιής.

— Ὁ Εὐπίπος ἔφερον ἐν τῇ γνάθῳ μίαν λόγχην ἐξ ἔτη· ἀφοῦ δὲ αὐτὸς ἐκοιμήθη ἐν τῷ ἀβάτῳ, ἐξαγαγὼν ὁ θεὸς τὴν λόγχην τὴν ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖράς του. Ὅτε δὲ ἔγεινεν ἡμέρα, ἐξῆλθεν ἔχων τὴν λόγχην ἐν χερσὶ.

— Ἀνὴρ Τορωναῖος ἔχων βδέλλας. Οὗτος κοιμηθεὶς ἐν τῷ ἀβάτῳ εἶδεν ὄνειρον· τῷ ἐφάνη, ὅτι σχίσας ὁ θεὸς διὰ μαχαίρας τὰ στήθη του ἐξήγαγε τὰς βδέλλας καὶ τῷ τὰς ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖρας, ἔπειτα δὲ πάλιν συνέραψε τὰ στήθη του. Ὅτε δὲ ἐξημέρωσεν, ἐξῆλθεν ἔχων τὰς βδέλλας εἰς τὰς χεῖρας καὶ ἔγεινεν ὑγιής. Εἶχε δὲ καταπίει αὐτὰς ἀπατηθεὶς ὑπὸ τῆς μητρικῆς του, ἥτις τὰς εἶχε βάλει εἰς τὸ ποτόν του.

— Ἐρμόδιος ὁ Λαμφακηνὸς παράλυτος καθ' ὅλον τὸ σῶμα. Τοῦτον κοιμηθέντα ἐν τῷ ἀβάτῳ ἑθεράπευσεν ὁ θεὸς καὶ τὸν διέταξε νὰ φέρῃ εἰς τὸ ἱερόν ὅσον ἡδύνατο μεγαλειότερον λίθον· ἐκεῖνος δὲ ἔφερε τὸν πρὸ τοῦ ἀβάτου κείμενον.

— Νικάνωρ χωλός. Ἐν ᾧ αὐτὸς καθήμενος ἦτο ἔξυπνος, παιδίον τι ἀρπάσας τὴν βακτηρίαν του ἔφευγεν· ἐκεῖνος δὲ ἀναστὰς τὸ ἐκυνήγει καὶ ἐκ τούτου ἔγεινεν ὑγιής.

— Ἀνὴρ τις ἑθεραπέυθη τὸν δάκτυλον ὑπὸ ὄφως. Οὗτος πάσχων δεινῶς κατὰ τὸν δάκτυλον τοῦ ποδὸς ὑπὸ τινος ἀγρίας πληγῆς, διέταξε ἡμέραν τινὰ τοὺς ὑπὲρτάς του νὰ τὸν φέρωσιν εἰς τὸ ὑπαιθρον καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ ἐπὶ ἔδρας τινός· ἐν ᾧ δὲ τὸν κατέλαθεν ὕπνος, ὅφρι ἐξελθὼν ἐκ τοῦ ἀβάτου ἑθεράπευσε τὸν δάκτυλόν του διὰ τῆς γλώσσης καὶ ἔπειτα ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ἀβάτον· ἐκεῖνος δὲ ἐξεγερευθεὶς τοῦ ὕπνου ἐντελῶς ὑγιής εἶπεν, ὅτι εἶδεν ὄνειρον· τῷ ἐφάνη, ὅτι νεανίσκος εὐμορφος ἐπέχεε φάρμακόν τι ἐπὶ τὸν δάκτυλόν του.

— Ἀλκέτας Ἀλικός. Οὗτος τυφλὸς ὢν εἶδεν ὄνειρον τῷ ἐφάνη, ὅτι προσελθὼν ὁ θεὸς ἤνοιξε διὰ τῶν δακτύλων τὰ βλέφαρά του καὶ εἶδεν ὁ Ἀλκέτας πρῶτον τὰ δένδρα τὰ ἐν τῷ ἱερῷ. Ὅτε δὲ ἔγεινεν ἡμέρα, ἐξῆλθεν ὑγιής.

— Ἡραιεὺς Μυτιληναῖος. Αὐτὸς δὲν εἶχε τρίχας εἰς τὴν κεφαλὴν, ἀλλ' εἰς τὸ γένειον παμπόλλας· αἰσχυνόμενος δὲ διότι κατεγελάτο ὑπὸ τῶν ἄλλων, ἐκοιμήθη ἐν τῷ ἱερῷ· ὁ δὲ θεὸς χρίσας διὰ φαρμάκου τὴν κεφαλὴν του ἔκαμε νὰ ἔχη τρίχας.

— Θύσων Ἐρμιονεὺς παῖς, τυφλός. Ἐν ᾧ αὐτὸς ἦτο ἔξυπνος, κύων ἐκ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ ζώντων ἑθεράπευσε τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἔγεινεν ὁ Θύσων ὑγιής.

X

Ο ΚΑΚΟΣ ΖΟΥΑΒΟΣ

Ὁ σιδηρουργὸς Λώρης ἐσπέραν τινὰ δὲν ἦτο εὐχαριστημένος.

Συνήθως, μετὰ τὸ πέρασ τῆς ἐργασίας, ἄμα τῇ δῦσει τοῦ ἡλίου ἐκάθητο ἐπὶ ἐδωλίου τινὸς πρὸ τῆς θύρας του, ὅπως ἀπολαύσῃ τῆς ἡδίας ἐκείνης ἀναπαύσεως τῆς μετὰ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν θερμότητα τῆς ἡμέρας, πρὶν δὲ δώσῃ τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς ἐργάτας του ν' ἀπέλθωσιν, ἔπινε μετ' αὐτῶν ποτήριά τινα δροσεροῦ ζύθου. Ἀλλὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ὁ γέρον ἐμεινεν ἐν τῷ σιδηρουργεῖῳ του μέχρι τῆς ὥρας τοῦ δείπνου, καὶ τότε δὲ ὡσεὶ ἄκων ἐκάθησεν εἰς τὴν τραπέζαν. Ἡ γραῖα σύζυγος βλέπουσα αὐτὸν οὕτω διελογίζετο:

— Τί νάχῃ; τί ἔπαθε κ' εἶνε ἔτσι; Μὴν τοῦφεραν καμμιὰ κακὴ εἶδῃσι ἀπὸ τὸ στρατὸ καὶ δὲ θέλει νὰ μῶ τὴν πῆ; Μὴ μὰς ἀρρώσθησε τὸ παιδί μας;

Ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ τὸν ἐρωτήσῃ, καὶ ἤρκειτο μόνον καταστέλλουσα τὰς θορυβώδεις διαχύσεις τριῶν ξανθομάλλων παιδιῶν, τὰ ὅποια ἐγέλων περὶ τὴν τραπέζαν καταβροχθίζοντα τὸ φαγητόν των.

Ἐπὶ τέλους ὁ σιδηρουργὸς ἀπόθησε τὸ πινάκιόν του ὀργίλως:

— Ἄχ! οἱ τιποτένιοι!

— Μὲ ποιὸν εἶσαι θυμωμένος, Λώρη μου; ἔλα πές μου το.

Τότε ἐξερράγη τοῦ γέροντος ἡ ἀγανάκτησις.

— Εἶμαι θυμωμένος μ' αὐτοὺς τοὺς πέντε ἐξῆ ἀχρεῖους ποὺ βλέπω νὰ κυλιούνται ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ 'ς τοὺς δρόμους ντυμένοι σὰν Γάλλοι στρατιῶται. Κί' ὅσο συλλογίζομαι πὼς γυρνοῦν ὀπίσω καθε μέρα τέτοιοι ψεύτικοι Ἀλασσοί! . . . Μὰ τί διάβολο ἔπαθαν κί' ἐκατάντησαν ἔτσι;

Ἡ μήτηρ προσεπάθησε νὰ τοὺς ὑπερασπίσῃ.

— Τί τὰ θέλεις, καυμένη Λώρη, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθειαν, δὲν φταῖουν κί' αὐτὰ τὰ κακόμοιρα τὰ παιδιά. Εἶνε τόσο μακρὰ ἡ Ἀλγερία ποὺ τὰ στέλνουν, 'ς τὴν Ἀφρική! . . . Πονοῦνε τὸν τόπο τοὺς ἐκεῖ κάτω καὶ τὰ πιάνει λαχτάρια νὰ ξαναγυρίσουν πίσω, νὰ μὴν εἶνε πειὰ στρατιῶται.

Ὁ Λώρης κατήνεγεν ἰσχυρὸν γρόνθον ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Σῶπα, γυναῖκα, σῶπα! . . . σεῖς αἱ γυναῖκες τίποτε δὲν νοιώθετε. Μέρα νύχτα μὲ τὰ παιδιά, ἔχοντας 'ς αὐτὰ κάθε ὥρα τὸν νοῦ σας τὰ